

Linschoten-penning 2017 voor Louwrens Hacquebord

In 1998 besloot het toenmalige bestuur van de Linschoten-Vereeniging om ter gelegenheid van het 90-jarig jubileum een penning in te stellen. Deze Linschoten-penning is bestemd voor een persoon, een groep personen of een organisatie die – in welke vorm dan ook – aan de doelstelling van de Vereeniging bijdraagt, d.w.z. de bevordering van de belangstelling voor en kennis omtrent het historisch reisverhaal. Dat kan dus in de vorm zijn van een tentoonstelling, een documentaire, een publicatie of een andere presentatievorm van culturele aard.

In 2017 wordt deze Linschoten-penning voor de dertiende maal uitgereikt. Van de twaalf voorafgaande laureaten – individuele onderzoekers en organisaties – houden de meesten zich bezig met reizen naar Azië. Kennelijk is dat voor velen het meest interessante reisgebied om te bestuderen. De jury van de Linschoten-penning vindt die eenzijdigheid echter niet terecht en heeft daarom de steven gewend naar een ander gebied waar in vroeger tijden veel pioniers en avonturiers heenreisden en dat tegenwoordig door verschillende wetenschappers wordt onderzocht, namelijk de Poolstreken.

Het allereerste deel in de reeks ‘Werken uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging’, die nu al 114 delen telt, ging zelfs al over het hoge noorden. Het is het deel over De reis van Jan Cornelisz. May naar de IJszee en de Amerikaanse kust, 1611-1612, in 1909 bezorgd door Samuel Muller. Verder is het in de Linschotenreeks helaas nogal karig gesteld met reizen richting de Poolgebieden. Na de uitgave over May tellen we helaas slechts enkele Arctische delen, zoals die over de reizen van Jan Huyghen van Linschoten naar het Noorden, 1594-1595, de Reizen van Willem Barentsz, Jacob van Heemskerck, Jan Cornelisz Rijp en anderen naar het Noorden, 1594-1597, zoals verhaald door Gerrit de Veer, Henry Hudson's Reize onder Nederlandsche vlag van Amsterdam naar Nova Zembla, Amerika en terug naar Dartmouth in Engeland, 1609, volgens het journaal van Robert Juet, Hessel Gerritsz' Beschryvinghe van der Samoyeden Landt en Histoire du pays nommé Spitsberghe, en De eerste tocht van de Willem Barents naar de Noordelijke IJszee, 1878.

De jury wil die omissie graag goedmaken met de toekenning van de Linschotenpenning 2017 aan dé Nederlandse poolonderzoeker op dit moment: Louwrens Hacquebord, sinds 2013 emeritus-hoogleraar Arctische en Antarctische studiën en voormalig directeur van het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is archeoloog, fysisch geograaf en poolonderzoeker. Louwrens Hacquebord komt sinds 1979 in het Arctisch gebied. Net als de eerste reizigers naar dit gebied aan het begin van de zeventiende eeuw was het in de jaren zeventig van de vorige eeuw bijzonder lastig om er te komen, het was onherbergzaam, geïsoleerd, koud en nat. Alles was nieuw, want vóór Louwrens waren er nog maar weinig andere onderzoekers geweest.

-/-

-/-

Hacquebords eerste boek was *Spitsbergen 79° N.B. Een Nederlandse expeditie in het spoor van Willem Barentsz* uit 1981. Drie jaar later promoveerde hij in Amsterdam met een proefschrift, getiteld *Smeerenburg. Het verblijf van Nederlandse walvisvaarders op de westkust van Spitsbergen in de 17e eeuw*. De samenwerking tussen het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen en het Rijksmuseum leidde tot de tentoonstelling en gelijknamige publicatie *Walvisvaart in de Gouden Eeuw. Opgravingen op Spitsbergen*, een jaar later gevolgd door de tentoonstelling en publicatie *Nederlanders in de poolwinter* in het Universiteitsmuseum in Groningen. In 1993 volgde *Op zoek naar het Behouden Huys. Een expeditie naar Nova Zembla in het kielzog van Willem Barentsz*. Twee jaar later werd hij hoogleraar in Groningen. Zijn inaugurele rede was getiteld *Nederlandse poolkringen: honderdvijfentwintig jaar Nederlands onderzoek in poolgebieden*. Daarnaast verschenen nog talloze boeken en artikelen van zijn hand over poolonderzoek, walvisvaart, archeologische vondsten en de fysische geografie van het Arctisch en Antarctisch gebied.

Na zijn emeritaat in 2013 bleef hij de Poolgebieden onderzoeken. Zo publiceerde hij in 2014 in het verlengde van de bekende standaardwerken over de Verenigde Oost-Indische Compagnie, de West-Indische Compagnie en de Middelburgse Commercie Compagnie, een geschiedenis van de Noordse Compagnie, die bestond van 1614 tot 1642.

Zijn meest recente boek is *Wildernis, woongebied en wingewest. Een geschiedenis van de poolgebieden*, dat nu al zijn vierde druk beleeft. Al zijn onderzoek en publicaties zijn gebaseerd op zijn eigen ervaringen, die hij opdeed tijdens zijn tientallen reizen naar het poolgebied.

Met de toekenning van de Linschoten-penning 2017 roemt de jury Louwrens Hacquebord voor zijn onderzoek en zijn gehele oeuvre en spreekt het bestuur van de Linschoten-Vereeniging zijn erkenning uit voor de wijze waarop hij het poolonderzoek, de vroegere en meer recente walvisvaart en het reizen naar de ijzige streken onder de aandacht heeft gebracht. Louwrens Hacquebords onderzoek raakt niet alleen de reizen van vroeger, maar ook aan de issues van nu, want het Noordpoolgebied staat onder druk en is tegenwoordig volop in de internationale aandacht. De opwarming van de aarde is daar het beste zichtbaar. Voortdurend laverend tussen economisch gewin en de kwetsbaarheid van het poolgebied, neemt hij de lezer als het ware mee op expeditie om te laten zien dat door het ingrijpen van de mens ecosystemen en het klimaat veranderen, de zeespiegel stijgt. Als laureaat van de Linschoten-penning past Louwrens Hacquebord geheel in de lijn van de afgelopen jaren om deze uit te reiken aan mensen en instanties die op een wetenschappelijke manier met reizen en het reisverhaal actief zijn, maar die een lastig onderwerp ook voor een breed publiek voor het voetlicht kunnen brengen.

10 juni 2017

De jury van de Linschoten-penning 2017

Ron Brand
Ruud Paesie
Alicia Schrikker